

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"ג אדר ב' תשפ"ב | דף היומי בבלי: יבמות ט
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ז' עד סימן ח' סעיף ב'.
מוסר: חפץ חיים - חפץ חיים הל' לשון הרע כלל א' אות א' עד אות ג'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער עבודת האלוקים פרק ח' עד 'ועוד כי אנו רואים'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

מה עשה בעל 'מעדני השולחן' זצ"ל כששיכור הפיל אותו לארץ? | המשקפיים המזוייפות שפתחו לי את העיניים | ילד בן 11 ואמו – מי ילך לשמוע מגילה ומי יישאר עם התינוק? | שכונת בתי ראנד: ה'פורים-רב' רכוב על חמור מוקף במטאטאים | 2358

על דא ועל הא

למי להודות יותר? לתורם הנכבד או למי שהביא לך בורקס?

בשם בחורי הישיבות: קחו לתשומת לבכם!

וקריאת מגילה וטעימה כלשהי. מרגע זה ועד מאוחר בלילה - אנחנו לא מכניסים לפה מאומה. פשוט נוסעים רעבים וצמאים וכך מסתובבים מבית לבית... במרבית הבתים אף אחד לא מציע לנו אוכל או שתיה (ואני לא מדבר על מי שדוחף לנו כוסות יין על קיבה ריקה ורגישה).

"לא מתוך חוסר התחשבות, אלא פשוט מחוסר מודעות, אף אחד לא משער שהבחור שנמצא עכשיו סביב שולחנו העמוס בכל טוב, פשוט רעב וצמא, ואפילו אם יביאו לו כוס מים, כבר יגמלו עמו חסד".

הבחור סיפר לי על אשתקד, כאשר לאחר סיבוב שלם הם סוף־סוף נפלו על מישהו שהוציא להם טס של בורקסים וכמה בקבוקי שתיה: "באותו רגע אמרנו לעצמנו שהרבה יותר עלינו להודות למי שמביא לנו משהו לאכול מאשר מי שמביא לנו סכום נכבד" (- פליז, אל תסיקו עכשיו מסקנה הפוכה ותורידו מסכומי התרומות).

(יקותיאל יהודה גנזל, המבשר)

כולנו רואים אותם, את בחורי הישיבות (כל הישיבות) עם התלבשויות (בכל הצבעים והגוונים) המקיימים בהידור את מצוות היום של 'כל הפושט יד'. בדרך כלל הם אוספים בשביל לסייע להוריהם לחתן אותם בכבוד (במסגרת ארגון 'עזר נישואין' כזה או אחר) ובמקרים אחרים הם אוספים עבור הישיבה בה הם לומדים. קשה לדמיין איך נראה פורים לפני כן. איזה פרצוף יש לכבישי ירושלים ובני־ברק אם הם לא פקוקים בעשרות טרנזיטים מקושטים בנורות וברמקולים רבי עוצמה. איך נראה בית חרדי אם במהלך היום הדלת לא נפתחת על ידי קבוצת בחורים חוגגים, מבושמים חלקית, שרוקדים ומרקידים ולא יוצאים עדש'כל הפושט יד' ו'נותנים לו' נפגשים יחדיו. עד כאן הכל טוב ויפה.

אני לא נכנס לאף אחד בכיס ולא אומר (גם אין לי דעה מגובשת בענין) כמה צריך לתת ואיך ולמה ומדוע. כן חשוב לי להביע את בקשתו של בחור ישיבה, שבסך הכל היווה פה לחבריו ואזר אומץ לבקש ממני לכתוב את הדברים על גבי עיתון: "אנחנו יוצאים מהישיבות בשעת בוקר מוקדמת, אחרי שחרית

האם ניתן לתת 'זכר למחצית השקל' בנדירים פלוס או קהלות? האם מותר לגבות תוספת עמלת אשראי ממי שתורם מחצית השקל באשראי?

שו"ת בענין מחצית השקל מאת הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א

שאלה: האם צריך לתת שווי מחצית השקל של תורה?

תשובה: מעיקר הדין נותנים שלש מטבעות מחצית מהמטבע המקומי, אלא שמבואר במהרי"ל ויוסף אומץ ולקט יושר שהיו נוהגים לתת סכום של ל"ד פשיטים לשם מחצית השקל, ונתנו סימן: וה"דל" לא ימעט. והזכיר הרמ"א סי' תרצ"ד שי"א כן אך כתב שאין נוהגין כן, והבה"ל כתב שמי שידו משגת לתת חצי רובל כסף זכר למחצית השקל ועוד ג' חצאי מטבע מקומי כנגד שלש תרומות, אשריו וטוב לו.

והכף החיים כתב סק"כ שמי שידו משגת יעשה זכר למחצית השקל בשלמות, שיתן מטבע שיש בו כסף מזוקק שיעור מחצית השקל, ואם אין כזה מטבע במקומו יתן שווי מחצית השקל, ועדיף בכסף, זכר למחצית השקל שהיה כסף.

שאלה: האם מי שעשה כן שנה אחת מתחייב בזה כל שנה?

תשובה: יתנה בפירוש כשעושה כן שזה בלי נדר, כדי לא להכשל בנדירים, ויהא רעוא שלשנה הקרובה נזכה לשקול שקלים לבית המקדש.

שאלה: האם יש ענין לתת מטבע שיש בו כסף טהור או שאפשר לתת מחיר הכסף?

תשובה: במחצית השקל של תורה מבואר בבכורות נא. שלא מועיל בשוה כסף, והאר"י בזה בשו"ת ישכיל עבדי ח"ב סי' י"א וכן פסק בשקל הקודש פ"א ס"ק י"ג. אכן החינוך מצוה ק"ה כתב דאפשר לתת כסף במשקל מחצית השקל, ובזה צריך להוסיף קלבון ע"ש. ולגבי זכר למחצית השקל מבואר בקדמונים שנתנו ל"ד פשיטים, והכה"ח כתב שלכתחלה יתן מטבע שמכיל כסף כשיעור של תורה ואם אין לו יתן שוויו.

ויש גבאים שמחזיקים מטבע חצי דולר, שמלפני כמה עשרות שנים, שמכיל כסף טהור ומזכים לתורמים לקיים המצוה בהידור. ויש להקפיד לומר 'זכר למחצית השקל' ולא להקדיש לבית המקדש.

שאלה: כיצד ניתן לתרום בנדירים פלוס או קהלות?

תשובה: יתרמו באשראי את השווי של מחצית השקל והגבאי

יקנה להם את המטבע ויתרמו אותו לצדקה.

שאלה: האם מותר לגבות ממי שתורם באשראי תוספת של עמלת האשראי?

תשובה: יש בזה חשש ריבית, ולכן ראוי לעשות מחיר המטבע שזה למזומן ולאשראי.

שאלה: בזה"ז שאין קרבנות למי ראוי לתת מחצית השקל כדי לכפר על נפשותינו?

תשובה: כתב החסד לאברהם שמחצית השקל מכפר על מכירת יוסף שנמכר בחמש סלעים, שזה עשרים דינרים, וחילקו ביניהם את הכסף וכל אחד נהנה בחצי סלע [וכן איתא בתנחומא כי תשא י' בשם ריש לקיש], וכתב וז"ל: "ולפיכך נצטוינו בתורה ליתן כל אחד ואחד כופר פדיון נפשו מחצית השקל בכל שנה ושנה לקרבנות ציבור, ואפילו בזמן הזה שאין בית המקדש קיים חייב כל בר ישראל ליתן אותם לעניים שתורתם אומנותם", עכ"ל.

סדר 'זכר למחצית השקל' על פי הכף החיים

"לפני שיתן יאמר: רבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שבזמן שהיה בית המקדש קיים היו ישראל נותנים כל אחד ואחד מחצית השקל בחודש אדר לעבודת בית המקדש לכפר בעדם, ועתה בעוונותינו הרבים חרב בית המקדש ואין אנחנו יכולים לקיים מצוה זו של מחצית השקל, ולכן יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שיהא זה שיח שפתותינו שקורין פרשת מחצית השקל ונותנים כסף זכר למחצית השקל לצדקה, יעלה לפניך כאילו קיימנו מצות מחצית השקל בפועל, היא וכל מצוות הכלולות בה במקום עליון, ויהי נועם וגו'.

"אח"כ יקרא פרשת כי תשא עד לכפר על נפשותיכם, ואח"כ יאמר לשם יחוד כו' הריני בא לקיים מצות זכר למחצית השקל והריני נותן חצי מטבע זו לצדקה לתקן את שורש מצוה זו וכל מצוות הכלולות בה במקום עליון, ויהי נועם וגו' ואח"כ ילמוד פ"ג ופ"ד דמשניות מסכת שקלים, ואחר כך יתן ליד הגבאי את המטבע."

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

**כעבור דקות ארוכות עבר שם יהודי אחד,
וכשהבחין באבי זצ"ל שרוע על הארץ מיהר לסייע
לו לקום. והנה מבחין הוא, שלא זו בלבד שאבי
רגוע ושלינו כדרכו - אלא הוא אף מחייך מעט...**

מה עשה הגאון בעל 'מעדני השולחן' כשיכור דחף אותו והפילו לארץ?

כעבור דקות ארוכות עבר שם יהודי תלמיד חכם אחד וחש מהרה להקימו על רגליו, והנה מבחין הוא שלא רק שהיה אבי רגוע במנוחת הדעת והנפש כדרכו תמיד - אלא שהוא אף מחייך מעט... הוא התפלא על כך ושאלו: ילמדנו רבינו, לשמחה מה זו עושה, כשהנך שוכב כך ברחוב על הארץ? ברוך ה' - ענה לו אבי זצ"ל - הספקתי כעת בשכבי על הארץ כמה פרקי משניות בעל פה! ועל כך שמח אני, שאף כי שכבתי בחולשתי ולא יכולתי לקום, לא הלך הזמן לאיבוד, והרווחתי עוד כמה דקות יקרות של תלמוד תורה!

(טיב הקהילה)

סיפר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א:

שנה אחת בחג הפורים, כשהלך אבי מורי הגאון זצוק"ל בעל 'מעדני השולחן' ברחובה של עיר, וכדרכו התהלך לתומו צדיק בהשקט בצדי הדרכים, והנה חלף לידו שיכור אחד משיכורי הפורים, שהיה 'מרקד' ומתנועע לכל צד כדרכם של שיכורים, הולך וסובב סובב והולך, ימין ושמאל לפנים ואחור... ובלא משים דחפו לאבי והפילו לארץ.

ברוב חולשתו, ומחמת גילו המבוגר, לא היה בכוחו לקום על רגליו לבדו, וכך נשאר שוכב על הארץ זמן מה תשוש וחלוש, כי היה זה רחוב צדדי שלא עברו שם הרבה אנשים, ולא נמצא מי שירימונו.

ענינא דיומא - פורים

**כמה הוא שווי 'מחצית השקל' של תורה?
נכון לפורים תשפ"ב? ילד בן 11 ואמו -
מי מהם ילך לשמוע מגילה בבית הכנסת
ומי יישאר בבית לשמור על התינוק?**

מתוך דפי הלכה למעשה מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

33.40 שקלים, ועבור שאר בני הבית מסתפקים בנתינת שלושה חצאי שקלים לכל אחד כדעת הרמ"א.

אכילה ושתייה לפני מקרא מגילה בערי הפרזים

לבני הפרזים אסור לאכול לפני קריאת המגילה, אפילו התענית קשה להם. ולכתחילה אסורה אפילו טעימה (שו"ע תרצ"ב, ד ומשנ"ב י"ד-ט"ו). אכן, מותרת שתיית מים ("אגרת הפורים" להגר"ב ספטימוס שליט"א ס"ג, ב בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל). בצורך גדול, מותרת לחולה או למצטער ביותר - טעימה [עד כביצה - 56 גרם ושתייה] ואם אינה מספקת, נראה שמותרת אף אכילה אך יבקשו להזכירם לקרוא מגילה (משנ"ב שם, ט"ז). הערה: נשים המחכות לקריאת מגילה מאוחר יותר - מותרות לכתחילה בטעימה ("אגרת הפורים" שם).

קטנים וקטנות בקריאת המגילה - מנהג טוב להביא את הבנים והבנות משהגיעו לגיל שש לשמוע מקרא מגילה (שו"ע תרפ"ט, ו). "ועל כן, קוראים כל הציבור בקול, ארבע פסוקים, 'איש יהודי

שווי מחצית השקל של תורה בזמננו:

יש מהדרין לתת כזכר למחצית השקל את הערך המקורי של "מחצית השקל" של תורה. לנוהגים כך, הערך הוא קרוב לשווי של 10 גרם כסף טהור על פי מחיר הכסף בבורסה למתכות, ויש להוסיף על זה 0.16 כנגד הסיגים וכן תוספת 17% מע"מ. על פי זה אופן החישוב כדלהלן: ערך אונקייית כסף [המתפרסם ומתעדכן בטלפון של בנק ישראל] נכון לימים אלו, הינו 76.5 ש"ח, מחלקים ל-31.1035 [משקלה המדויק של אונקייית כסף], כפול 10 כפול 1.6 כנגד הסיגים, ומכפילים ב-1.17 כנגד המע"מ. התוצאה הסופית הינה: 33.40 שקלים. [תודתי נתונה לידיד נפשי הגאון רבי נתן שוהם שליט"א אשר סייעני להגיע לתוצאה הנ"ל].

הנותנים למחצית השקל שלש מטבעות של "מטבע הנקראת 'מחצית' באותה מדינה" - שמעתי מהגר"פ שיינברג זצ"ל, שחצי דולר אינו נחשב למטבע של המדינה בארץ ישראל, שהרי לא נעשה שימוש במטבעות הדולר בארצנו. [ויש נותנים פעם אחת

מילה או יותר, להשלימה בקריאה לעצמם מתוך הנוסח, ושוב להקשיב לקורא, כיון ש"שמעה מקצתה בעל-פה יצא ידי חובה".

הנהגות ליל פורים

כשחוזרים מבית הכנסת - יש נוהגים להדליק שני נרות בבית (וליהודים הייתה אורה) בלי ברכה. יש נוהגים שלא לאכול בשר בליל פורים, מפני שסעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובה, ושלא יראה כאוכל סעודת פורים שלא בזמנה (שער הצינון תרצ"ה, י"ב).
יש לזכור: משלוח מנות, מתנות לאביונים וסעודת פורים, שקוימו בליל פורים - לא יצאו בהם ידי חובה (רמ"א תרצ"ה, ב ומשנ"ב, כ"ב).

וגו' ומרדכי יצא' וגו' ליהודים' וגו' וכי מרדכי' וגו' - כדי לעורר הקטנים, לחנכם בפרסום הנס" (לבוש).

קטנים ביותר, המרעישים, שכל ביאתם להכות את המן, טוב יותר שלא יביאום לביהכ"נ, ואין האב מקיים בזה מצות חינוך כלל" (משנ"ב שם). והוראת הגרי"ש אלישיב זצ"ל: "מצות חינוך לשמיעת מגילה, אינה אלא כשמסוגל לשמוע המגילה כולה". בן אפילו בגיל 11, עדיף שישמור על תינוק בבית ואמו תלך לבית הכנסת - שו"ת חלקת יעקב א, קמ"ד.

כדאי לשמוע את הקריאה במקום שאין מרעישים בהכאת המן, משום, שכאשר לא שמעו מילה אחת - לא יצאו ואין קוראים אותה למפרע! כלומר חובה לשמוע כל המגילה כסדר, מתחילתה ועד סופה. עצה: להחזיק ביד את נוסח המגילה וכשהחסירו שמיעת

ענינא דיומא - פורים

בפורים, כל אחד מהרמיי"ם הללו נהג אחרת. האחד, כשהבחין בבחור שתוי היה משקה אותו עוד. והשני, פניו היו מתכרכמות לנוכח מראה כזה, כאומר: 'אוי בני! חבל שאתה מחמיץ את ההזדמנות!' כמו איזה משניהם נהגתי? - תוכלו להבין מעצמכם...

"כיצד מרקדין וכיצד אין מרקדין?" - הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל משרטט קווים לדמותה של שמחה ראויה, מועילה ומרוממת

ולא עד בכלל. רגע לפני שאתה מאבד את הדעה שלך, זהו הרגע שהגעת למטרה, ואז אתה מפסיק. כשאתה מגיע לשלב הזה אתה כבר יוצא את המצווה, יותר מזה - תפסיק.

הוא אמר שעלינו לדעת, שאדרכא, לעולם פורים הוא זמן של דעה! פורים הוא הזמן להשיג את דעת ה'. בפורים זהו יום שבו "נודע ה' משפט עשה בפעל כפיו נוקש רשע" (תהילים ט יז). אז, כאשר המן נתלה על אותו עץ שהוא עשה למרדכי, אז "נודע ה'" - וכשאתה מקבל ידיעה בה', הוא מקבל אמונה אמיתית. כשאתה רואה איך ש"בור כרה ויחפרהו ויפל בשחת יפעל" (שם ז טז) - המן נפל לאותו בור שהוא עשה בעצמו למישהו אחר - אתה מוסיף לקבל עוד דרגה בידיעת ה'.

פורים הוא זמן להכיר את הקב"ה מתוך מה שקרה בפורים, ולפרסם את הנס. לכן בפורים צריך שיהיה דעה ללמוד ולהתבונן ולהשכיל, והשתייה היא כדי לקבל דעת יותר, להגיע להתלהבות בדעה; יותר התלהבות מידיעת ה'.

בפעם השניה שהלכנו אליו, הוא אמר כדלקמן:

מכיוון שפורים הוא זמן לדעה, לכן יש "כלל" במסילת ישרים: החיצוניות מעוררת את הפנימיות - המעשים החיצוניים מעוררים את המחשבות הפנימיות. בדרך כלל אין לאדם גישה לתוך תוכו, לפנימיות הנפש שלו, אבל על ידי ביצוע פעולות חיצוניות נכונות האדם כן יכול להגיע ולהפעיל את המחשבות הפנימיות שלו, את הרגשות שלו. לכן השמחה והריקודים בפורים הם דבר נפלא! בפורים אתה רוקד עם הנפש הפנימית שלך ריקוד של אמונה בה',

שח הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל:

בסלבודקא היו לי שני רבנים - מורי דרך, זכרונם לברכה. וברוך ה', שניהם היו לי לדוגמה ולהשראה. בימי הפורים היו דרכיהם שונות זה מזה. בכל שנה בפורים נהגו בני הישיבה ללכת לראשי הישיבה ומנהליה, לשמוח ולרקוד אתם על ישועת ה' ביום זה. הלכנו לראשי הישיבה והלכנו אל המשגיח, אל כל האנשים החשובים בישיבה.

והנה אותם שני רבנים היו שונים באופן התנהלותם בפורים, ושתי דרכים היו להם בעבודת ה'. רב אחד, כאשר היה יושב בראש השלחן ובחורי הישיבה רקדו מסביב, התבונן מי קצת פרוע, ולאותם שהשתוללו כראוי היה מגיש עוד יין או כוסית יי"ש. כך היה "שופך דלק" למדורה על מנת שתדלק ותבער יותר.

הרב האחר, כשרקדנו סביב שולחנו, נהג אחרת. הוא היה מביט אל הבחורים בעין בוחנת, להבחין אם מי מהם שיכור, וכל מי שהיה נראה לו שיכור ומשתולל, נתכרכמו פניו של אותו רב, ונראה היה כאומר: אוי בני! חבל שאתה מחמיץ את ההזדמנות!

אחר איזה משניהם נהגתי, תוכלו להבין מעצמכם: אחר הנהגתו של הרב השני - זה שכשראה מי שאבד את דעתו בפורים החמיצו פניו מצער. הוא הרב שבדרכו נהגתי.

ורב זה אמר לנו בפורים שתי 'שיחות' שונות:

האחת, שכדאי להתבסס בפורים - אך לא להשתכר. כי "גדולה דעה" - תמיד תשמור מכל משמר שתהיה לך ה'דעה'. נכון ש"חייב איש לבסומי", אבל רק "עד" דלא ידע, "עד" פירושו:

כלום מפורים, אבל אם אתה עושה את זה עם קצת לשם שמים, אז תדע שבשמחה הזו אתה מטביע אמונה על הנשמה שלך, זה מה שאתה עושה. כל טפיחה שאתה דופק בכף הרגל שלך - הוא אמר - אתה מעמיק את האמונה שבנשמה שלך בצורה ברורה יותר.

(תורת אביגדור)

ריקוד של "נגילה ונשמחה בישועתו", ריקוד של "אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו".

כל הנחת רגל פשוטה שאתה עושה על הרצפה, אתה צריך לדעת שאתה מחתים עמה את האמונה לנשמה שלך. אל תחשבו שזה לא כך. ייתכן שאתה חושב גם שזה סתם בילוי מוצלח, אתה אוהב את השמחה של הריקוד, מי שחושב כך לא יצא לו

ענינא דיומא - פורים

איך אפשר להרוויח את שני ימי הפורים - פרזים ומוקפים, וממה צריך להיזהר כדי לא 'לפספס' חלילה את שניהם...

Yonatan Sindel/Flash90

בן כרך שהלך לעיר ובן עיר שהלך לכרך - פורים תשפ"ב | הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

בעיר בעלות השחר של י"ד - אינו חייב בי"ד אף שהיה שם בבוקר (משנה ברורה וחזון איש).

2. יצא על דעת לחזור לירושלים לאחר עלות השחר של י"ד, וכן עשה - התחייב בקריאת לילה ויום של י"ד, ואף אם לא שמע בעודו בעיר - צריך לשמוע בירושלים ביום י"ד בברכה (משנה ברורה). נמלך בדעתו וחזר לירושלים לפני עלות השחר, לרוב הפוסקים - נפטר מקריאה בי"ד, כיון שלמעשה לא היה בעיר בעלות השחר (משנ"ב בשם הט"ז), פרט לדעת חזון איש שחייב בקריאה בי"ד לילה ויום, אף שכבר נמצא בירושלים, והיינו, עכ"פ באופן שיצא מירושלים לפני צאת הכוכבים של י"ד (6:24).

3. יצא מירושלים בליל י"ד על דעת לחזור בליל ט"ו, וכך עשה - קורא בי"ד, לילה ויום בברכה [ולדעת החזון איש דווקא אם הגיע לעיר לפני לילה], ושוב קורא בירושלים בט"ו לילה ויום. יצא על דעת לחזור ביום ט"ו - קורא אך ורק בי"ד בעיר.

4. היוצא מירושלים בי"ד במשך היום, אם בדעתו לשוב לירושלים במשך היום או בליל ט"ו וכן עשה - חייב אך ורק בט"ו. וקורא בליל ט"ו, אף שנמצא עדיין בעיר. התעכב, וחזר לירושלים רק לאחר עלות השחר של ט"ו - לרוב הדעות פטור מקריאה בט"ו, פרט לדעת חזון איש. יצא ביום י"ד ביום, והיה בדעתו לחזור לירושלים ביום ט"ו לאחר עלות השחר - פטור מי"ד ומט"ו, ויש להימנע מלעשות כן (הגרצ"פ בשו"ת הר צבי ח"ב, קכ"ח).

5. יצא בליל ט"ו ובדעתו לחזור בעוד לילה - קורא בט"ו לילה ויום, ואף שנשאר בבוקר בעיר - קורא שם. התעכב בעיר עד אחרי עלות השחר (4:16) - פטור מקריאה (פרט לדעת החזון איש), ויש להימנע מלעשות כן, שעוקר מצות פורים. אם דעתו לחזור לירושלים ביום ט"ו, אחרי עלות השחר - פטור מהקריאה. יצא ביום ט"ו לאחר עלות השחר (4:16) לכל הדעות - חייב בקריאה בט"ו לילה ויום, אף שנמצא בעיר קורא בברכה.

שיטת המשנה ברורה שהקובע למעשה הוא היכן נמצא האדם בעלות השחר של בוקר הפורים (פרזים או מוקפים) - היינו: בפרזים - השנה בבוקר חמישי בשעה 4:18, ובמוקפים - בבוקר שישי בשעה 4:16. כמו כן יש לציין, שלדעת מרן החזון איש, קובע גם כן מה הייתה דעתו של האדם בכניסת הלילה היכן להיות מחר. ולמעשה, תלוי גם כן, היכן גרים בקביעות.

שימו לב! יש לתכנן מראש את מקום ההימצאות בימי הפורים. ו"סוף מעשה, במחשבה, ואף במעשה תחילה". כמו כן: בכל שינוי בתכנון או כשהשתבשה התוכנית יש להתייעץ במורה הוראה.

דיני התנועות האפשריות ממקום למקום בפורים תשפ"ב:

בן כרך שהלך לעיר

1. מי שיצא ביום חמישי מירושלים בעשר בבוקר ונסע ל"עיר פרזים" אינו חייב שם בפורים כלל. ואם חזר למחרת, יום שישי בעשר בבוקר לירושלים - יש שכתבו: "יצא קרח מכאן ומכאן" ומן הדין אינו שייך לאף פורים

2. אמנם, יש הזוכים, ובדעתם להיות בשני המקומות, ואכן נמצאים בכל מקום בעלות השחר (בפרזים - 4:18 ובמוקפים - 4:16) - וזוכים לשני פורים...

3. הנמצא בירושלים באור ליום חמישי, ובדעתו להיות בעלות השחר בפרזים - חייב בקריאת המגילה כבר באור ליום חמישי בירושלים (אפשרי בשכונת רמות, בביכ"נ ספרדיים הקוראים גם בי"ד יום חמישי).

1. היוצא מירושלים לפני צאת הכוכבים של ליל י"ד (6:24), או במשך ליל י"ד, על דעת לשוב לירושלים לפני עלות השחר של י"ד (4:18), וכן עשה - לכל הדעות אינו מחויב בקריאת י"ד, וחייב רק בירושלים בט"ו. ואפילו התעכב וחזר לירושלים רק אחרי עלות השחר של י"ד, כיון שהיה במחשבתו שלא להיות

אלא בי"ד. נשאר לליל ט"ו בירושלים ובדעתו לצאת משם לפני עלות השחר של ט"ו (4:16) - גם כן אינו מחויב אלא בי"ד. היה בדעתו להישאר בירושלים עד לאחר עלות השחר של ט"ו (4:16), ועשה כן - חייב גם בירושלים, לילה ויום.

3. יצא מהעיר והגיע לירושלים בליל ט"ו לאחר צאת הכוכבים (6:25) לפני עלות השחר (4:16) - אם היה בדעתו לחזור לעיר לפני עלות השחר של ט"ו - לכל הדעות אינו מחויב בט"ו. חזר לעירו במשך יום ט"ו - חייב בקריאה בירושלים, פרט לדעת החזון איש. שכיון שבכניסת ליל ט"ו לא היה בירושלים - פטור מט"ו.

4. הגיע לירושלים ביום ט"ו אחר עלות השחר (4:16) - לכל הדעות אינו מחויב בט"ו, אף אם היה בדעתו בכניסת ט"ו או ליל י"ד להיות בירושלים בזמן הזה.

1. יצא מעירו לירושלים לפני צאת הכוכבים של ליל י"ד (6:24) או במשך ליל י"ד, אם בדעתו לחזור לפני עלות השחר של י"ד (4:31), וכך עשה - לכל הדעות קורא בי"ד בברכה, אף שנמצא בירושלים. התעכב בירושלים גם בי"ד ביום וחזר לעירו לפני כניסת ליל ט"ו - מכל מקום קורא בי"ד לילה ויום, אף שנמצא בירושלים. עלה לירושלים על דעת לחזור לעיר, לאחר עלות השחר של י"ד או בליל ט"ו, וכך עשה - קורא בי"ד לילה ויום, אף שנמצא בירושלים. דעתו הייתה לחזור לעירו ביום ט"ו אחרי עלות השחר, וכך עשה - חייב רק בט"ו ונפטר מי"ד (משנה ברורה וחזון איש).

2. עלה לירושלים בי"ד במשך היום, על דעת לצאת מירושלים לפני צאת הכוכבים של ליל ט"ו (6:25) - לכל הדעות, אינו חייב

קול העם

פתאום התחילו לזוז כל מיני דברים. גם בעסק שלי וגם בחיים הפרטיים. קשיים שהעיקו במשך שנים נעלמו כלא היו. כל מיני בעיות החלו להיפתר בזו אחר זו. קלטתי שלא מדובר כאן בדבר רגיל...

המשקפיים המזוייפות שפתחו לי את העיניים

מנסה להצליח בכך, אך לא יותר מזה... וככל בשר ודם אני גם יודע מה זה נסיונות. היצר אינו שוכח מאף אחד, ושליחיו השפלים גם נמצאים בכל המקומות. ברחוב, במשרד, ואיפה לא. אני גם יודע לדאבונני, שהזמן לא ממש מטיב עם הנסיונות, ומה לעשות, הם לא חולפים מאליהם. ובפרט בזמננו בעקבתא דמשיחא, שהנסיונות מתחדשים בכל יום והיצר מוציא את כלי המשחית החזקים ביותר שלו ה"י.

"כך התנהל העסק פחות או יותר, כשאני ממשיך לנהל את חיי כאיש פשוט, בצל המלחמות הפשוטות שלי, וזאת עד לאחרונה. בעקבות תקופה הקורונה שהתרחשה ובאה לעולם, הוכרחתי לקחת פסק זמן ממרוץ החיים. ראיתי כיצד העולם נע כספינה המוטטלת בלב ים, כשרק קברניטה יודע לאן. המצב כמו זעק לכל מי שמעט דעת בו "עורו ישנים משנתכם והקיצו מתרדמתכם" וב"ה התעוררת.

"ישבתי עם עצמי לחשבון נפש כדי לבדוק את המאזן. הרי לא נשארים כאן לעולם, ומה אני לוקח עמי לנצח נצחים. התחלתי לבדוק היכן נמצאות נקודות התורפה. אכן אני מקפיד רק על תקשורת נקיה, הכל כהלכה, אבל דוקא ההליכות הקטנות ברחוב הם שזעקו לתיקון גדול. כאן, כך חשתי, מחכה לי העבודה האמיתית, כל הראיות שאדם לפעמים דש בעקביו, הם העומדים לרועץ ומשחיתים את הנפש והמוח לימים רבים.

"טוב, אני יודע כבר מה צריך לתקן. אבל כיצד? מה עושים אחרת מאשר עד עכשיו? לקבל עלי ללכת ברחוב רק בכפיפות

בספר 'יערת דבש' (ח"א דרוש ג', וח"ב דרוש ב') מעורר על החובה לשמור על גדרי הקדושה והצניעות במיוחד בימי הפורים, שהמכשולות רבים. וזה חלק מדבריו שם:

"כמה גדרים יש לנו לעשות בימי פורים אלה ימי חדוה... ועל זה מידת הדין תיכף צווחת, הלה' תגמלו זאת עם נבל, ביום שעשה לכם כל הניסים כאלה, הצילכם מפח יקוש ממיתה טבעית בזה העולם, וממיתה נצחית בעולם הבא. כי בזה האופן, לחטוא בהרהור עבירה והסתכלות... טוב המות מחיים... והרי זה גורם רעה לעצמו ולכל ישראל, ולשמחה מה זו עושה..."

"ומזה נלמד מוסר; אחשוורוש הרשע, אפילו בשעת שכרותו לא התערבו אנשים בנשים ויעש להם בתים מיוחדים, ולכן עדת ה' עם קדוש לה', ביום שמחתנו ומשתה יין, כמה חוב הבדלה עלינו בין אנשים ונשים. ובפרטות ישראל, אשר בעו"ה יצרם יותר מתגרה בנו מאומות העולם, כמאמר חז"ל בסוכה ה (נת). כל הגדול מחבירו יצרו גדול יותר... לכן הזהרו, התקדשו, והטהרו, ותהיה שמחתכם כשמחת בית השואבה שיהיה שמחה לשאוב רוח הקודש. כן תהיה שמחתנו להערות ה' עלינו ממרום קדשו רוח נכון ולב טהור..."

ומכאן למכתבו של יהודי, שהובא בגיליון 'אוצרות שמירת העיניים' המתאר את השינויים הכבירים והמבורכים שחלו אצלו, בגשמיות וברוחניות, בעקבות התחזקות מיוחדת שנטל על עצמו בענין שמירת העיניים:

"אני מה שנקרא 'יהודי פשוט', ללא הגדרות מיוחדות. יהודי שחי כאן בעולם הזה, עובד, ומנסה לעשות את המוטל עליו, וגם

'מציאות חדשה', ובכל יום שעובר אני מרגיש את זה יותר ויותר. כמובן שהיצר עוד לא פשט את הרגל, זה יקרה רק בעת שיערכו סעודה לכבוד שחיתנו, אבל המהות השתנתה. וגם אם היצר עדיין משתחל פה ושם, זה רק דרך הכניסות האחוריות. הכניסה העקריית נסגרה בעדו, וזה העיקר.

"הסיפור יכול למעשה להסתיים גם כאן, יש לו סוף טוב, העצה הצליחה מעל למשוער ותוצאתה הייתה מבורכת ממש. אבל למעשה לאחר תקופה שבה לא יצאתי בלי בן הלווייה החדש, החילותי לראות הצלחות גדולות ולא רגילות, שהגיעו אחת אחר השניה. הדבר חזר ונשנה בכל מיני תחומים. אם זה בעסק, פתאום התחילו דברים לזוז שם בצורה יוצאת דופן, ואם זה בחיים הפרטיים שלי; דברים קשים שהעיקו עידן ועידנים, התיישרו פתאום והיו כלא היו. כל מיני דברים שבאופן פתאומי התחילו להסתדר בזה אחד זה, עד שקלטתי שאין כאן דבר רגיל, כלל ועיקר. אין זה אלא שמשמים רוצים להראות לי פנים מסבירות על הדרך החדשה שיצאתי בה, הדרך האמיתית. וכסוחר אני יכול לומר, שבמבט לאחור אני יכול להכניס את קניית המשקפיים המזויפות (ואולי הנכונות...) בהוצאות בית העסק שלי. העסק פרח מאז ללא שום השוואה למה שהיה קודם לכן!"

קומה?... אני לא מהסוג הזה. גם לא אצליח לעמוד בכך. אני בעל מזג מהיר ושמח מעט, מה שנקרא 'דם תוסס'. אמנם, יש לי הערכה גדולה כלפי אלו שכן מסוגלים לזאת, אבל מכיר אני בעצמי שלא אצליח לעמוד בקבלה כזו.

"להסיר את המשקפיים ברחוב? איך לומר, זה גם לא ממש נדבק אלי... חיפשתי במשך כמה ימים דבר שמצד אחד אסכים לעשותו, ומצד שני יהיה בר קיימא, עד שבחסדי שמים גם מצאתי. "נכנסתי לחנות משקפיים (אופטיקה) וביקשתי את אותם סוגי המשקפיים שמשמשים אותי כעת, שילמתי את מחירם המלא, ויצאתי החוצה כשהשלל ביד. היו לי כעת שני סוגי משקפיים, האחד להיטיב את הראיה כשאני נצרך לה, והאחר, שאין לו מספר בזכוכיות כלל, להיטיב את הראיה בשעה שאיני נצרך לה... וכך אני הולך ברחוב עם משקפיים רגילות לכאורה, כשאף אחד אינו יודע מאומה.

"אני מודה לה' על אלפי הראיות האסורות שכבר נחסכו ממני מאז קניית המשקפיים ועד הנה. זה לא היה קל. אבל לאחר זמן התרגלתי למציאות החדשה והנקייה. רואים רק את מה שרוצים, ואף אחד אינו יכול להחליט בעבורי מה שאראה. קיבלתי חיים חדשים, לא רק הרוחניות שלי השתנתה לבלי היכר, אני ממש

ענינא דיומא - פורים

הישיש ר' מנדל בריכטא ז"ל עוד זכר לספר על שמחת הפורים בימי עלומיו בשכונת בת ראנד, כאשר הרכיבו את ה'פורים רב' על חמור מעוטר מכל צדדיו במטאטאים...

תיאורים משובבים מאווירת ימי הפורים בשכונותיה הוותיקות של ירושלים | הרב נתן אנשין

שחקים. ר' עמרם בלוי, מלווה בנערים מחופשים, הולכים מחצר לחצר ושרים שירי פורים רמים במשך שעות רבות. ואילו אחיו ר' אברהם בלוי יושב בבית הכנסת ופוצח בשירים ערביים מבדחים אגב מחיאת כפיים בשתי ידיו העבות: "צ'מבאלה, ב'אלה... עבדא ללה אבו איל ח'אמי", או השיר: יוסף, יוסף אבנו יוסף... שו ה'דא בוליס"...

ובשנים קדומות יותר, בשכונת 'מוסררה' בביתו של האדמו"ר רבי נחומצ'ה מרחמסטריווקא, הציגו בפורים חסידי רבי אהרל"ה ראטה 'עקידת יצחק שפיל'.

בתפקיד אברהם אבינו שיחק ר' ישראל רוזנצווייג, סופר הסת"ם הנודע. את יצחק אבינו גילם ר' יענקל'ה כהן, הקנאי הנודע. ובתפקיד השטן - שערכב את אברהם ואת יצחק בנו בדרך ובלבל את שרה אמנו בבשורה רעה - שימש ר' יצחק אייזנבאך, שפניו נמרחו בשחור, כשעל ראשו פאה מבעיתה. היה שם גם שה לעולה, לבוש באדרת שיער, וגם "איל נאחו בסכך" שלבש מעיל מהופך, כשהבטנה כלפי חוץ.

פורים במאה שערים - מי אינו זוכר את דודי האהוב ר' שמעון אנשין שהתחפש ל'דוקטור פורים'? שמו המלא היה שמחה שמעון, וכשמו כן הוא, שמח ושימח בכל השנה ובפרט בפורים, כאשר עטה בגדי רופא, עם סטטוסקופ (מִסְפֶּת) תלוי על כתפו, וכובע בד לבן על ראשו שעליו רקום באדום: "דוקטור פורים".

הוא היה עומד באמצע הכביש, עוצר כל נהג רכב או עובר אורח, הצמיד אל לבו את מכשיר הבדיקה ופסק שעליו לנדב כך וכך לצורכי עניים, כאשר בידו האחרת הוא מחזיק חבילת שטרות שכבר הספיק לאסוף למכביר עבור עניי ירושלים.

ובבית הכנסת הסמוך 'קהל יראים' (די מארמערישע שול) - שמחה וששון ליהודים. ר' מנדל גפנר היה שם הרב של פורים. הושיבווהו בבית המדרש תחת חופה שמארבע פינותיה משתלשלות ציציות מוזהבות. הוא השמיע 'תורת פורים' מתובלת בדברי חסידות; וכבוד גדול עשו לו, שהובילוהו על כתף, תוך כדי ריקודים מלפניו ומאחוריו, עד ביתו שבשוק מאה שערים. ולא הרחק מכאן, בשכונת בני הונגרים, השמחה מרקיעה

ורבי שמואל שותה עוד ועוד, תוך עינויים, עד שמצליח להשתכר כמצוות הגמרא "חייב איניש לבסומי בפוריא".

לא עוברת שעה קלה, ורבי שמואל השתקן כל-כך עומד ודורש דרשה יום-כיפורית מבעד לחלון בית הכנסת הקטן בקטמון, וקורא באוזני כל יושבי תבל לחזור בתשובה שלמה, בדמעות שליש. פעם פגש בעת שכרותו בנהג 'אגד' ואמר לו: "ס'איז א גרויסער רחמנות אויף מיר און אויף דיר" (רחמנות גדולה עלי ועליך)...

כבר שבוע לפני פורים, היתה פריידע, אשתו הצדקנית של רבי שמואל - בתו של הצדיק רבי יוסף קדיש קרישבסקי - עולה לבית אבא ומתחננת אליו שהשנה לא ישקה את 'ר' שמואל' (כך עם תואר 'ר' היא קראה לו), שכן לאחר פורים הוא חולה שבוע שלם מהשתיה כדת.

אבל בפורים חוזר הדבר חלילה, אבא מגיש את הכוסות ורבי שמואל שותה על כורחו. כי כדאי הוא רבי שמואל שיפתח את סגור לבו פעם אחת בשנה, ויגלה את כיסופיו העמוקים לעבודת ה'.

עשרות שנים לפני כן, כשיהודי קטמון התגוררו עדיין בעיר העתיקה, שם לו אבא כמטרה לשמח בפורים את אחד הצדיקים הפרושים, המכונה "ר' בן ציון ר' הערש מיכל'ס" (אף הוא שם משפחתו שפירא, אך ללא קשר למשפחת רבי שמואל), שהיה סמל לאבלי ציון.

ידד אבי מביתו שברחוב חב"ד בעיר העתיקה, אל ביתו של רבי בן-ציון שב'בתי מחסה', ושידלו לטעום מעט יין, ועוד מעט, עד שהצליח להוציאו לריקוד, דבר שלא עשה מימיו - כך אמרה אשתו החכמה חיה לאה, בתו של ר' אלתר סטרעלצער.

ובשערי חסד מספרים זקני השכונה, כיכב לפני שנים רבות ר' יצחק פילמר, דוד אבי, בבית הכנסת 'קהל חסידים' בתור רב של פורים; הוא לבש ספודיק במקום השטריימל הירושלמי 'המשולש', והשמיע 'פורים-תורה' כדת. הוא רקד ברחובות, וכל הקהל רקד אחריו.

ר' שלמה גבריאל מרגלית, בקולו היפה, השמיע ניגונים חסידיים עתיקים, וחרוזים באידיש. הוא ור' משה זעליג קב לבשו תרבושים מצריים אדומים, שמהם משתלשלים פומפונים שחורים וארוכים, ושימחו את כל שערי חסד. לרבי יעקב משה חרל"פ, תושב השכונה, היו באים לגיונות של בחורים משיבתו, למדנים שבאו זה מקרוב מרוסיה, ומשמיעים תוך כדי גילופין דברי תורה חריפים, שגרמו לו קורת רוח מרובה.

(שביבים - גיליון 'המבשר-קהילות')

אבל יותר מבכל השכונות בירושלים היתה השמחה בפורים פורצת בבתי ראנד. הישיש ר' מנדל בריכטא עוד זכר לספר על שמחת הפורים בימי עלומיו, כאשר הרכיבו את ה'פורים רב' על חמור מעוטר מכל צדדיו במטאטאים.

ר' העניך, יהודי חשוב מגליציה, היה הרב של פורים. הושיבוהו על האוכף, כשפניו אל הזנב - משום 'ונהפוך הוא' - והרכיבוהו ברחוב העיר, לבוש בלבוש של אדמו"רים, ושרו לפניו: "ככה ייעשה לאיש...".

הופעתו הרעשנית של החמור המקושט שעליו הרב היושב בהיפוך וכל הקהל מריעים לו - הוציאה על כרחם, אנשים, נשים וטף מן הבתים. עקרות-בית עזבו את לישת הקרעפלאך, ואף הפרושים בשכונה הסמוכה 'בתי ברוידא' המקיימים את מצוות 'עד דלא ידע' בשינה, קמו מערשותיהם כדי לחזות בשמחה הגדולה שפרצה מבתי ראנד והציפה את כל הסביבה.

בשנים מאוחרות יותר, היה זה ר' יענקל וינקלר, החסיד המופלא, שהתחפש מדי שנה בתחפושת אחרת, יוצא לשכונות הסמוכות לשמח את התושבים. הוא גם שלח מנות לרוב, תוך שאינו מחסיר לשלוח מנה יפה לשום אדמו"ר בעיר.

"פעם, כשהייתי ילד", סיפר לנו איש בתי ראנד, "התחפש ר' יענקל לפרופסור פיק, מלומד מברלין; הוא לבש מלבוש אירופאי מחויט, עם כובע צילינדר ועניבת פרפר, התהלך מבית לבית ושימח את הלבבות עם הברקותיו הנפלאות וחרוזיו המשעשעים".

אך את עיקר השמחה ערך ר' יענקל בבית משפחת בריכטא; וכבר העתקנו חלק מחרוזיו על כל מגילת אסתר ב'סיפורים ירושלמיים' כרך ראשון.

ובבתי החסידים בעיר היה מה לשמוע בפורים, דברי כיבושין של ממש. בקארלין מספרים, כי פעם נקלע ר' זלמן שלזינגר לבית ר' ישראל בער שיפמן בסעודת פורים "ונהיה שם יום כיפור" - - - אף אני זוכר פורים כזה בקטמון של פעם, כאשר אבי ר' אברהם אנשין עומד אחרי תפילת ותיקין עם כוס יין, מגישו לצדיק רבי שמואל שפירא כדי שיקיים את מצוות היום בשתיה כדת.

רבי שמואל נוטל את הכוס, מקרבו אל פיו, אך מיד דוחהו להלן תוך השמעת גרגורי בחילה חנוקים. אך אבא אינו מרפה: "ר' שמואל, נאר א ביסאלע" (רק מעט)... ורבי שמואל, שאינו סובל את ריח היין, מגיב בבחילה מוגברת. אבל כדרכו בקודש, אינו נכנע לגוף, ושותה את הכוס כאילו כפאו שד.

ואבא מוזג עוד כוס... "ר' שמואל, נאך א ביסל" (עוד מעט)...

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הרואה אדם מתנהג שלא כראוי, ואינו יודע מי הוא - אסור לו לברר אחר כך את שמו

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

בביאורים ומוספים מבואר בזה, שכשם שאצל המספר לשון הרע, חלק מהאיסור הוא מצד המידה הרעה שבוחר לדבר בגנות חברו ולשמוח לאידו, כמבואר לעיל (כלל ג באמ"ח ס"ק ז), כך גם לענין השומע לשון הרע, מלבד האיסור שיש בקבלת הדברים, ישנו איסור גם בעצם המידה הרעה שמטה אזנו לשמוע בגנות חברו, ולכן אף אם יודע שהדברים הם אמת, מכל מקום אסור לו לשמוע את דברי הגנאי.

ויש מי שהורה על פי זה (הגר"י גנס), שהרואה אדם המתנהג בצורה מחפירה, ואינו יודע מי הוא, אסור לו לברר אחר כך את שמו של אותו אדם, אף שהנשאל אינו יודע כלל שהלה התנהג כך [שאם הוא יודע שזו מטרת השאלה, יש בזה איסור לשון הרע גם מצד המספר לומר לו את שמו של אותו אדם כמבואר לעיל בשם הגר"נ קרליץ], כיון שיש בזה משום מידה רעה של חיפוש מומי בני האדם.

בסעיף י' (כלל ז') עוסק ה'חפץ חיים' בגדר ההיתר של קבלת לשון הרע שיש בו 'דברים ניכרים' שהוא אמת, שהיתר זה אינו שייך אלא לגבי סיפור עובדות שבהן אין דרך לדון לכף זכות, אך לא בדברים שניתן לפרשם שלא לגנאי, שבהם יש חיוב לדון לכף זכות.

בהגה"ה מוסיף ה'חפץ חיים' וכותב: "ואפילו אם הוא בעניני שלילת המעלות, פשוט הוא דהמטה אזנו לשמוע את דברי המספר בהציעו את גודל חסרונותיו של אחד בחכמה או בשארי דברים ועי"ז נתבזה בעיניו - אף אם הוא יודע ג"כ שהדבר אמת, בכלל מקבל לשה"ר הוא, מצד רוע בחירתו לחייב את חברו ולשמוח לגנותו, וממה שכתב ר' יונה במאמר ר"ז, כי דרך הישר לכסות על כל פשעים ולשבח את האדם כי נמצא בו דבר טוב, ודרך האויל לחפש מומי בני אדם ואשמתם, ויתן בהם דופי ולא ידבר לעולם בשבח ודבר טוב הנמצא בהם...".

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו' הפותח בכל יום לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

יבמות דף ו

כיצד נעצרה המגפה בעיר פוזנא?

ומקדשי תיראו

מלענות על השאלה.

אמר לו הרב: "אני המרא דאתרא, וגוזרני עליך שתגיד לי את האמת!" כשמעו את גזירת הרב ענה: "מנהגי כבר מאז, להתאבל על חורבן בית המקדש. והנה נתנו לי מתנה מן השמים, שבכל לילה ירמיהו הנביא בא אלי ליער, לומר עמי יחד תיקון חצות". שאלו הרב: "מכיון שיש לך זכייה גדולה כזו, לערוך תיקון חצות ביחד עם ירמיהו הנביא, אם כן למה אינך שואלו על מה ולמה באה גזירת המגיפה הנוראה בעירנו?". השיב רבי שלמה זלמן: "למחר אני אשאל את ירמיהו הנביא".

למחרת בא ואמר לרב, שירמיהו הנביא אמר לו, שארבעים שנה קודם שנחרב בית המקדש, הוא כבר היה צריך להיחרב, אבל כיון שלא היו מדברים אז דברים בטלים בבית הכנסת - בית המקדש נשאר על תילו עוד ארבעים שנה ולא נחרב, אף על פי שהיו רשעים באותו דור! אבל כשהתחילו לדבר בבית הכנסת, נחרב בית המקדש, וכל הצרות שאירעו ליהודים, הם משום שמדברים דברים בטלים בבית הכנסת.

רב העיר הכריז שכל בני העיר יתאספו בבית הכנסת הגדול, והרב עלה ודרש על עניין מורא וכבוד בית הכנסת, וסיפר להם את כל המעשה הנ"ל, ומה שאמר לו רבי שלמה זלמן, שזוהי סיבת המגיפה רח"ל.

געו כל העם בבכייה, והיתה התעוררות גדולה, ובאותו מעמד קיבלו על עצמם ועשו תקנה, שאף אחד לא ידבר בבית הכנסת שום דיבור חול. תיכף אחר קבלה זו, נעצרה המגיפה, וליהודים היתה הרווחה.

(גליון תהילתו בקהל חסידים)

מעשה נורא מובא בהקדמת ספר דברי משפט (לגאון רבי חיים אויערבאך זצ"ל):

בעיר פוזנא פרצה פעם מגיפה רח"ל. המרא דאתרא, רבי נפתלי כ"ץ, ובית דינו, גזרו יום תענית ותפילה, והכריזו שכל מי שידוע אודות איזה דבר חשוד בעיר, מחויב לבוא ולהודיע לבית דין, כדי לידע על מה יצא חרון אף ה', מה עלינו לעשות כדי לעצור את המגיפה.

והנה, הגיעו שניים מתושבי העיר, וסיפרו למרא דאתרא על דבר מוזר שהבחינו אצל אחד מחכמי העיר - רבי שלמה זלמן (סבו של רבי חיים אויערבאך). הם סיפרו שבכל לילה, בהגיע שעת חצות יוצא רבי שלמה זלמן מביתו, עם מנורה קטנה, ופונה אל היער שמחוץ לעיר. הם החליטו לעקוב אחריו באופן שלא ירגיש בהם, אך לאחר שנכנס ליער, הוא נעלם מעיניהם, וחזרו האנשים העירה.

אמר להם רבי נפתלי: "אני אצטרף עמכם הלילה כדי לבדוק זאת". וכך עשה. בלילה, הרב הלך ביחד עם האנשים, ועקבו אחרי רבי שלמה זלמן ביער, עד שראו שעמד במקום מסוים. הוא כיבה את המנורה, ישב לו לארץ, והתחיל לומר תיקון חצות בקול בכי ובדמעות שלישי, עד שנמס לבבם מגודל הבכי והנעימות...

אולם, היה דבר שעורר את תימהונם. הרב ומלוויו שמעו קול נוסף, בלתי ידוע, שאומר יחד עם רבי שלמה זלמן את התיקון, אך לא ראו שום אחד שעמד ביחד עמו. כשגמר לומר תיקון חצות, פנה אליו רבי נפתלי ואמר לו: "עתה ראינו בעינינו כי איש קדוש אתה. אני מבקש לדעת, של מי הקול השני שאמר עמך ביחד את התיקון חצות?". בתחילה ניסה רבי שלמה זלמן להתחמק

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לשמוע ולל השומיע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאט או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 9 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

האם 'בעל תשובה' צריך לברך 'אשר יצר' למפרע על כל ימי חייו?

להשלים את כל הפעמים ששכח. ויש שכתבו, שלכל הדעות, אדם שלא שמר מצוות וחזר בתשובה, אינו מברך אשר יצר למפרע על כל הפעמים שהוצרך לברך בימי חייו. ולדעת אחרונים רבים, בכל מקרה אין לברך אשר יצר אלא פעם אחת; כדין ברכות הנהנין, שאם אכל ולא בירך, ואכל פעם נוספת, אינו מברך ברכה אחרונה אלא פעם אחת. וכן יש לנהוג למעשה.

[שו"ע ז, ג, משנ"ב א רז; ביאורים ומוספים דרשו, 12]

מי שעשה צרכיו ושכח לברך 'אשר יצר', ונזכר בכך רק לאחר שעשה צרכיו פעם נוספת - לדעת השולחן ערוך, יברך אשר יצר פעמיים; כדין תשלומין שבהלכות תפילה, שאם לא התפלל, מתפלל בזמן התפילה הבאה פעמיים.

ונחלקו הפוסקים לפי דעה זו, אם יש תשלומין לפעם אחת בלבד, וכדין תשלומין בהלכות תפילה, שאם שכח להתפלל פעמיים רצופות, אינו משלים בתפילה הבאה אלא את התפילה השנייה ששכח, אבל לתפילה הראשונה אין תשלומין; או שניתן

ברכת המזון וברכת 'אשר יצר' - איזו מהן קודמת?

התדירות נקבעת על פי המיעוט, אלא על פי הרוב. ויש מגדולי האחרונים שמסתפק בנוגע למי שאכל סעודת פת, ולפני ברכת המזון התחייב גם בברכת אשר יצר - האם יקדים את אשר יצר, מחמת תדירותה; או שיקדים את ברכת המזון, מחמת שחיובה מדאורייתא, ואילו ברכת אשר יצר חיובה רק מדרבנן; או שרשאי להקדים איזה מהן שירצה.

[שו"ע ז, ומשנ"ב ב; ביאורים ומוספים דרשו, 5 7]

מי שהתחייב בברכת 'אשר יצר', ולאחר מכן אכל או שתה, והוצרך לברך ברכה אחרונה; או להיפך, שאכל ושתה, ולאחר מכן התחייב בברכת אשר יצר - יברך תחילה אשר יצר, ואחר כך ברכה אחרונה; כיון שכלל הוא בידינו: תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם, וההתחייבות בברכת אשר יצר תדירה יותר מההתחייבות בברכה אחרונה. ולמרות שיִשנם כאלו שאכילתם ושתייתם תדירות יותר, כך שברכה אחרונה תדירה אצלם יותר מברכת אשר יצר - אין

האם צריך לעמוד בשעת לבישת ה'טלית קטן'?

גדול - לא ילבוש לפני הנטילה, כיון שיש אומרים שאין לנגוע בבגדים לפני נטילת ידים, (ראה במקורות). וכמו כן, אם מברך על הטלית קטן, צריך לעמוד הן בשעת הברכה והן בשעת הלבישה; אך אם אינו מברך עליה, יתכן שאינו מחויב לעמוד בשעת לבישתה; ויש שכתב, שאם אינו מברך עליה, העמידה בשעת לבישתה היא 'הידור' בלבד, ואינה חובה.

[שו"ע ח, א; ביאורים ומוספים דרשו, 3-1; וראה משנ"ב ד, ב]

לאחר נטילת הידים בבוקר, (אם כבר הגיע 'זמן ציצית'), יש ללבוש את הציצית לאלתר, כדי שלא לשהות - וכל שכן שלא ללכת ארבע אמות - ללא ציצית. ואין ללבוש את הציצית לפני נטילת ידים, משום שצריך לברך עליה לפני הלבישה, ואין לברך לפני הנטילה. ואף הפוסקים את ה'טלית קטן' בברכת ה'טלית גדול' - כפי מנהגם של ישראל, שהמתעטפים בטלית גדול בתפילת שחרית, אינם מברכים על הטלית קטן, אלא פוטרים אותה בברכת הטלית

* ברכת 'אלקי נשמה', אינה פותחת במילים "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, ולכן ראוי להסמיכה לברכת אשר יצר; וכן מנהג רוב ככל ישראל בימינו.
* מי ששכח לברך אלקי נשמה, ונזכר לאחר תפילת שחרית - יש אומרים שכבר יצא ידי חובה בברכת 'מחיה המתים', ויש חולקים. ואם ישן מעט ביום, לכל הדעות יברך אלקי נשמה.
* בשעת אמירת ברכת אלקי נשמה, יש להפריד בין המילה "אלקי" למילה "נשמה", באופן שלא יהיה נשמע, חלילה, כאומר שהנשמה היא אלהיו.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

הטס במטוס - האם ידליק נרות חנוכה?

ובית קטן, שאין בו ארבע על ארבע אמות (אמה = 48-57.6 ס"מ, לשיטות השונות), שבנוגע לדינים רבים אינו נחשב כבית - יש אומרים, שאם גובהו עשרה טפחים (טפח = 8-9.6 ס"מ) ויותר, יש להדליק בו נרות חנוכה בברכה; ויש אומרים שאין להדליק בברכה אלא כאשר הוא דר בו בקביעות.

[ביאורים ומוספים דרשו תרעא, 6 ר"ת]

הטס במטוס בימי החנוכה בטיסה הנמשכת לאורך כל הלילה, וכגון שיצא מבעוד יום מארצות הברית, ונוחת בארץ ישראל ביום שלמחרת - יש אומרים, שידליק במטוס (לאחר אישור מתאים), ללא ברכה; ויש אומרים, שהוא פטור מההדלקה, משום שהמטוס אינו נחשב כבית לענין זה. ולכתחילה אין לקבוע טיסה כזו, אך בדיעבד, אם ביטול הכרטיס כרוך בהפסד כספי גדול, יש אומרים שאינו מחויב לבטלו.

הלוח היומי

י"ג באדר ב' | רבי משה ב"ר דוד פיינשטיין זצ"ל, בעל אגרות משה, דברות משה ועוד, זר"י תפארת ירושלים

תענית אסתר.

ביום זה בשנת ג' אלפים ת"ו, נקהלו היהודים בעריהם בכל מדינות המלך אחשורוש, לשלוח יד במבקשי רעתם.. יום זה נקרא "יום ניקנור", אחרי שביום זה נהרג בקרב שר הצבא 'ניקנור' מחיל אנטיוכוס, אשר הניף ידו על יהודה וירושלים ואמר מתי תיפול לידי וארמסנה.

יארצייט:

ד' אלפים תתקע"ז: רבי יהודה ב"ר שמואל החסיד זצ"ל, בעל ספר חסידים. (וי"א בט' אדר)
תקפ"ז: רבי דוד ב"ר מאיר הכהן זצ"ל, המגיד מראדומיזשלא.
תרנ"ד: רבי רבי נחמן ב"ר צבי אריה גולדשטיין זצ"ל, מטשערין, בעל ליקוטי עצות החדש ועוד.
תרע"ט: רבי שלמה ב"ר חנוך העניך מייער זצ"ל, האדמו"ר מסאסוב, בעל מנחה חדשה.
תר"ץ: רבי חיים יעקב נפתלי ב"ר אברהם בנימין זילברברג זצ"ל, מו"ץ בוורשה, מהדיר ספרי מהרא"ל צינץ ובעל תורת חיים ועוד.
תרצ"ב: רבי יחזקאל ב"ר הלל אריה לייב ליבשיץ זצ"ל, בעל המדרש והמעשה.
תשכ"ה: רבי אשר זעליג ב"ר צבי מיכל הכהן שפירא זצ"ל, בעל סדר השביעית.
תשמ"ו: רבי משה ב"ר דוד פיינשטיין זצ"ל, בעל אגרות משה, דברות משה ועוד, זר"י תפארת ירושלים.
תשנ"ג: רבי יחיאל ב"ר לוי יצחק לייפר זצ"ל, האדמו"ר מנדבורנא-אראד י-ם.
תשנ"ז: רבי משה ב"ר יחיאל מלכה זצ"ל, רבה הספרדי של פ"ת ובעל מקוה המים, פני משה ועוד.
תשס"ח: רבי צבי יצחק ב"ר יהודה מאיר אברמוביץ זצ"ל, רבה של חצור-הגלילית ובעל טעם הצבי.

הידור במצות משלוח מנות

כתב ה"פלא יועץ": מצות משלוח מנות איש לרעהו, אשריהם ישראל מקיימין אותה יותר מהחיוב, אבל מה טוב לשלוח למי שיתכבד בו, ולמי שיש לו הקפדה עליו, כדי לשמח לב אומללים ולהחיות לב נדכאים ולהרבות אהבה ואחוה שלום ורעות, שכיון שעשה בו מצוה אחת, יעשה עוד מצוה אחרת.

(פלא יועץ - ערך פורים)

נשתדל לשלוח מנות גם לאנשים שיש בינינו הקפדות ויחסים פחות טובים, וכן נחשוב על אנשים בודדים ונשלח להם מנות לשמח את לבם

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il